

Propunere legislativă privind voluntariatul (draft)

Expunere de motive

Integrarea României în structurile euro-atlantice a presupus, printre altele, o schimbare în ceea ce privește atenția acordată unor domenii precum ecologismul, promovarea egalității de șanse, activitatea de voluntariat.

În România, activitatea de voluntariat a început să fie promovată după Revoluția din Decembrie 1989 și a avut un traseu oscilant, care a culminat cu adoptarea Legii voluntariatului nr. 195/2001, cu modificările și completările ulterioare, ce s-au oprit însă în anul 2006. După integrarea României în Uniunea Europeană, activitatea de voluntariat a căpătat valențe noi, care însă nu s-au materializat într-un act normativ modern, viabil, care să acopere situațiile concrete apărute în practică.

Pe plan european, voluntariatul este un fenomen la scară largă. Eurobarometrul din 2006, realizat în țările Uniunii europene, susținea că 3 din 10 europeni se declară voluntari activi, iar peste 80 % dintre respondenți susțineau că implicarea în activități de voluntariat reprezintă o parte importantă a democrației în Europa.

În 2007, același Eurobarometru susținea că țara cu cel mai mare număr de voluntari din Europa este Austria, cu un procent de 60%, urmată de Olanda și Suedia. Țara cu cel mai mic număr de voluntari este Bulgaria, cu 10%, iar România, conform statisticilor, se găsește spre finalul clasamentului european, cu un procent de implicare de 18%.

Această lipsă de implicare se datorează în primul rând lipsei unei structuri instituționale la nivel central, cu atribuții privind promovarea organizațiilor care se ocupă de voluntariat. Mai mult, în prezent nu există posibilitatea unei centralizări a datelor referitoare la astfel de organizații.

Printre barierele în calea unor activități coerente de voluntariat, se numără și lipsa informațiilor referitoare la ce trebuie să faci pentru a deveni voluntar, teama că voluntariatul presupune costuri suplimentare pentru

voluntar, asocierea termenului de voluntariat cu înțelesul său ante-revoluționar, respectiv de "muncă impusă de conducere", lipsa de protecție împotriva riscurilor de orice natură.

Legea actuală are lacune în ceea ce privește clarificarea unor termeni, reglementarea contractului de voluntariat, a situației persoanelor care administrează astfel de activități, a drepturilor și obligațiilor voluntarilor. Mai mult, în acest moment, în țara noastră activitatea de voluntariat este axată pe tineri și realizată exclusiv prin intermediul ONG-urilor, în timp ce în statele europene, majoritatea voluntarilor sunt cei de vârstă a treia, cu experiență și un simț dezvoltat al apartenenței la societate. De asemenea, în majoritatea statelor europene, voluntariatul este susținut prin implicarea activă în aceste activități a companiilor private care își desfășoară activitatea în comunitățile locale și a angajaților acestora, membrii ai comunităților respective. Motivul îl reprezintă încurajarea și a populației mature active de a participa la acțiuni de voluntariat.

Modificarea Legii vechi ar determina apariția unui act normativ greoi și dificil de înțeles și utilizat, mai ales având în vedere că sunt necesare numeroase schimbări ale vechiului act normativ.

Astfel, o nouă lege, creată pe structura celei vechi, și care păstrează o parte din prevederile acesteia, s-ar preta mai mult la realitățile actuale, reieșite mai ales din practica celor care derulează activități de voluntariat.

Printre principalele elemente de interes aduse de prezenta lege, se remarcă reglementarea activității de voluntariat desfășurată pe o perioadă mai lungă, prin instituirea obligativității semnării unui contract de voluntariat; eliberarea unui document care să ateste calitatea de voluntar, care să poată constitui un plus în cazul angajării, la fel cum se întâmplă în prezent în majoritatea statelor europene cu state vechi în domeniu; reglementarea clară a activității de management al voluntarilor și a concediului de voluntariat; stabilirea categoriilor de persoane care nu fac obiectul prezentei legi.

Comisia Europeană a anunțat că anul 2011 va fi "Anul European al Voluntariatului." În acest context, s-a subliniat că activitățile de voluntariat sunt deosebit de importante pe plan european, pentru că implicarea activă a oamenilor și a companiilor în activități de ajutorare, susținere, protejarea

mediului, campanii privind respectarea drepturilor omului, va aduce certe beneficii pentru societate, mai ales în ceea ce privește coeziunea socială, solidaritatea și creșterea sentimentului de apartenență la familia europeană.

Prin esența sa, prezentul act normativ pune în practică o parte din politicile Uniunii Europene privind incluziunea socială, oportunitatea unei învățări pe tot parcursul vieții pentru cetățenii implicați, îmbunătățirea dialogului între generații și responsabilitatea socială, a indivizilor dar și a companiilor.

Legea voluntariatului, în forma prezentată, oferă răspunsuri coerente la teme punctuale și oferă un cadru legal și modern pentru desfășurarea în bune condiții a activității de voluntariat.

Neadoptarea acesteia, în perspectiva Anului internațional al Voluntariatului, ar echivala cu o lipsă de interes la nivel național referitoare la acest domeniu, care ar face integrarea noastră deplină în Uniunea Europeană și mai greu de realizat.

Propunere legislativă privind voluntariatul (draft) **Forma cursivă**

Legea voluntariatului

Parlamentul României adoptă prezenta lege.

Art. 1. (1) Prezenta lege reglementează participarea persoanelor fizice la activități de voluntariat organizate de persoane juridice de drept public și de drept privat, fără scop lucrativ, în România.

(2) De asemenea, prezenta lege reglementează participarea persoanelor fizice la activități de voluntariat organizate sau sprijinite de persoane juridice de drept public sau de drept privat, cu sau fără scop lucrativ, cu care aceste persoane fizice se află în raporturi de muncă, în timpul sau în afara programului de lucru.

Art. 2. - În sensul prezentei legi:

- a) voluntariatul este activitatea de interes public desfășurată din proprie voință de orice persoană fizică, în sprijinul comunității sau al persoanelor aflate în nevoie, altele decât familia imediată, fără a primi o contraprestație materială;
- b) activitatea de voluntariat se poate desfășura în domenii precum: asistența și serviciile sociale, protecția drepturilor omului, medico-sanitar, cultural, artistic, educativ, de învățământ, științific, umanitar, religios, filantropic, sportiv, de protecție a mediului, social și comunitar și altele asemenea;
- c) organizația gazdă este persoana juridică de drept public sau persoana juridică de drept privat, cu sau fără scop lucrativ, care administrează activitatea de voluntariat.
- d) contract de voluntariat este o convenție cu titlu gratuit, încheiată între o persoană fizică, denumită voluntar, și o persoană juridică, denumită organizație gazdă, în temeiul căreia prima persoană se obligă față de a doua să presteze o activitate de interes public, în sprijinul comunității sau al persoanelor aflate în nevoie, altele decât familia imediată, fără a obține o contraprestație materială;
- e) beneficiarul voluntariatului este persoana fizică, alta decât familia imediată a voluntarului, persoana juridică sau comunitatea în sprijinul căreia se desfășoară activitatea de voluntariat. Organizația gazdă poate fi identică sau diferită de beneficiarul voluntariatului;
- f) managerul de voluntari este persoana care conduce și supervizează procesul de management al voluntarilor în cadrul organizației gazdă și al activităților de voluntariat desfășurate de organizația gazdă în alte locații;

g) concediu de voluntariat reprezintă zilele libere plătite de care beneficiază persoana fizică în scopul participării la activități de voluntariat derulate de organizația gazdă sau sprijinite de partenerul organizației gazdă, cu care persoana fizică se află în raporturi de muncă;

h) partener al organizației gazdă este persoana juridică de drept public sau de drept privat, cu sau fără scop lucrativ, care sprijină prin mijloace financiare, logistice sau în alte modalități organizația gazdă în scopul derulării unor proiecte de voluntariat;

i) voluntarul este persoana fizică implicată în mod direct și activ în desfășurarea activităților de voluntariat în condițiile art. 2 lit. a) și b).

Art. 3. - Prezenta lege se fundamentează pe următoarele principii:

a) participarea ca voluntar, pe baza consimțământului liber exprimat prin semnarea formularului de înscriere ca voluntar sau a contractului de voluntariat. În cazul voluntarilor minori, formularul de înscriere ca voluntar și contractul de voluntariat se semnează și de către părinte sau reprezentantul legal.

b) implicarea activă a voluntarului în viața comunității, indiferent de vârstă;

c) desfășurarea voluntariatului cu excluderea oricărei contraprestații materiale;

d) participarea persoanelor la activitățile de voluntariat se face pe baza egalității de șanse, fără niciun fel de discriminare, în conformitate cu abilitatea și capacitatea acestora de a îndeplini condițiile postului, acolo unde acestea sunt specificate și au fost comunicate public.

Art. 4. - Activitățile voluntare izolate, sporadic prestate, în afara raporturilor cu persoanele juridice prevăzute la art. 1, din rațiuni familiale, de prietenie sau de bună vecinătate, nu fac obiectul prezentei legi.

Art. 5 - Autoritățile locale oferă sprijin logistic și financiar în derularea activităților de voluntariat în sprijinul comunității locale sau a persoanelor aflate în nevoie pe raza comunității respective.

Art. 6. - (1) Este interzis să se încheie contract de voluntariat în scopul de a evita încheierea unui contract individual de muncă sau, după caz, a unui contract civil de prestări de servicii ori a altui contract civil cu titlu oneros pentru efectuarea prestațiilor respective.

(2) Sunt lovite de nulitate absolută contractele de voluntariat încheiate cu aplicarea dispozițiilor prezentei legi de persoanele juridice prevăzute la art. 1, în scopul evitării încheierii unui contract individual de muncă sau, după caz, a unui contract civil de prestări de servicii ori a altui contract civil cu titlu oneros.

(3) Participarea ca voluntar nu poate substitui serviciul militar sau alte formule alternative care înlocuiesc serviciul militar și nu poate reprezenta un echivalent pentru un loc de muncă remunerat.

Art. 7 - Voluntarilor cetățeni străini li se poate acorda rezidență temporară sau permanentă pe teritoriul României, dacă sunt îndeplinite condițiile prevăzute de legislația în vigoare.

Art. 8 – Schemele internaționale de voluntariat vor fi recunoscute generic la nivel național, fiecare având propriile criterii de eligibilitate, facilități și posibilități de finanțare.

CAPITOLUL II - Contractul de voluntariat

Art. 9. - (1) Între părți se poate încheia un contract de voluntariat. Pentru activitățile care depășesc durata de 8 ore pe durata unei zile sau depășesc durata de 10 zile cumulate în decursul unei luni, sau pentru activitățile a căror durată depășește o lună (chiar dacă numărul de zile nu depășește 10), încheierea unui contract de voluntariat este obligatorie. Contractul va fi încheiat în formă scrisă, sub sancțiunea nulității absolute, între voluntar și organizația gazdă, în condiții de libertate contractuală a părților și cu respectarea dispozițiilor prezentei legi. În raport cu natura activității desfășurate, complexitatea acesteia, riscurile pe care le implică, impactul produs, respectiv răspunderea pe care o implică, contractul de voluntariat poate avea și alte prevederi decât cele minime stabilite prin prezenta lege, fără ca acestea să excedă cadrul legal existent. În situațiile menționate, contractul de voluntariat se încheie în două exemplare, dintre care unul se păstrează în mod obligatoriu în evidența persoanei juridice.

(2) Organizațiile gazdă care încheie contracte de voluntariat se pot înregistra la structura de reprezentare a organizațiilor de voluntariat la nivel național până la 1 decembrie al fiecărui an pentru anul calendaristic următor prin completarea unui formular, al cărui model se va regăsi în anexele Normelor metodologice de aplicare a Legii.

(3) Organizația gazdă este obligată să păstreze un registru de evidență a contractelor de voluntariat, a voluntarilor, a duratei și a tipului activității desfășurate de aceștia. O copie electronică a registrului pentru anul calendaristic încheiat se va trimite către structura de reprezentare a organizațiilor de voluntariat la nivel național până la 31 ianuarie anul calendaristic următor în vederea întocmirii evidențelor cu activitatea de voluntariat la nivel național pentru anul calendaristic încheiat.

Art. 10. - În contractul de voluntariat trebuie să fie stipulate cel puțin următoarele drepturi ale voluntarului:

- a)** desfășurarea activității în concordanță cu capacitatea și disponibilitatea sa;
- b)** asigurarea de către organizația gazdă a desfășurării activităților sub conducerea unui manager de voluntari desemnat, în condițiile legale de protecție a muncii, în funcție de natura și de caracteristicile activității respective;
- c)** asigurarea de către organizația gazdă, în condițiile prevăzute de lege, împotriva riscurilor de accident și de boală sau a altor riscuri care decurg din natura activității; în lipsa asigurării, orice daune suferite de voluntar în decursul desfășurării activității de voluntariat se suportă integral de organizația-gazdă, dacă acestea nu au fost determinate de culpa voluntarului. Voluntarul poate renunța la acest drept. Renunțarea trebuie să fie expresă și se exprimă în scris;
- d)** eliberarea de către organizația gazdă, la terminarea perioadei de voluntariat, a unei adeverințe care să certifice prestarea activității de voluntar, numărul de ore de voluntariat, perioada și tipul de activitate desfășurată;

e) rambursarea de către organizația gazdă, în condițiile convenite în contract, a cheltuielilor efectuate pentru realizarea activității de voluntariat sau renunțarea de către voluntar la acest drept, renunțare care echivalează cu un act de liberalitate, dar care trebuie inclusă explicit în contractul de voluntariat.

f) participarea la o instruire inițială cu privire la structura organizației gazdă, misiunea și activitățile sale, drepturile și responsabilitățile voluntarului, regulamentele interne care guvernează implicarea voluntarilor;

Art. 11. - Contractul de voluntariat urmează să cuprindă cel puțin următoarele obligații ale voluntarului:

- a) să îndeplinească sarcinile primite din partea organizației gazdă așa cum sunt ele detaliate în contractul de voluntariat sau în fișa postului;
- b) să păstreze confidențialitatea informațiilor la care are acces în cadrul activității de voluntariat;
- c) să participe la cursurile de instruire organizate, inițiate sau propuse de organizația gazdă pentru o mai bună desfășurare a activității voluntarului;
- d) voluntarul este răspunzător pentru daunele morale sau materiale aduse organizației gazdă în cadrul activității de voluntariat din propria culpă. Răspunderea voluntarului în astfel de situații se angajează potrivit regulamentelor interne ale organizației a căror luare la cunoștință se face în urma instruirii inițiale a voluntarului și pe bază de semnătură.

Art. 12 - În executarea contractului de voluntariat voluntarul se subordonează conducerii persoanei juridice cu care a încheiat contractul. În cazul în care prin desfășurarea activităților de voluntariat se aduc prejudicii unor terțe persoane, organizația gazdă va răspunde solidar cu voluntarul în condițiile dreptului civil.

Art. 13. - Executarea obligațiilor contractuale ce revin voluntarului nu se poate face prin reprezentare.

Art. 14. - Răspunderea pentru neexecutarea sau pentru executarea necorespunzătoare a contractului de voluntariat este supusă regulilor prevăzute de Codul civil.

Art. 15. - Dacă pe parcursul executării contractului de voluntariat intervine, independent de voința părților, o situație de natură să îngreuneze executarea obligațiilor ce revin voluntarului, contractul va fi renegociat, iar dacă situația face imposibilă executarea în continuare a contractului, acesta încetează de plin drept.

Art. 16. - Renegocierea contractului de voluntariat se face la cererea scrisă a uneia dintre părți, în condițiile stabilite prin contract.

Art. 17 - Denunțarea unilaterală a contractului de voluntariat are loc din inițiativa oricăreia dintre părți și se face în formă scrisă, cu arătarea motivelor. Condițiile denunțării se stabilesc prin contract, termenul stabilit pentru prezentarea preavizului fiind de 30 de zile.

Art. 18. - Litigiile izvorâte din încheierea, modificarea, executarea sau încetarea contractului de voluntariat sunt de competența instanțelor judecătorești, dacă părțile contractului nu le pot rezolva pe cale amiabilă. Acțiunile izvorâte din contractul de voluntariat sunt scutite de taxă de timbru.

CAPITOLUL III – Concediul de voluntariat

Art. 19 – În scopul aplicării prevederilor art. 1 alin. (2), pentru participarea la activități de voluntariat, voluntarul persoana fizică beneficiază la angajator (organizația gazdă sau partenerul organizației gazdă) de un concediu de voluntariat de cel mult 5 zile libere pe an, respectiv 40 de ore/an.

Art. 20 – (1) Pe perioada concediului de voluntariat, voluntarul va putea beneficia la angajatorul aflat în situația prevăzută de art. 2 lit. c) sau lit. h) de drepturi bănești corespunzătoare salariului de bază și sporurilor cu caracter permanent, convenite potrivit legii și contractului colectiv de muncă aplicabil. Perioada concediului de voluntariat constituie vechime în muncă și stagiul de cotizare în sistemele de asigurări sociale.

(2) Acordarea concediului de voluntariat nu va afecta dreptul persoanei fizice la concediul anual de odihnă.

(3) Zilele din concediul de voluntariat prevăzut în prezentul articol care nu sunt neutilizate într-un an nu se vor reporta în anul următor.

(4) Pe perioada concediului de voluntariat, voluntarul nu va beneficia la angajatorul aflat în situațiile prevăzute de art. 2 lit. c) sau lit. h) de tichete de masă.

CAPITOLUL IV - Managementul voluntarilor

Art. 21. – Managementul activității voluntarilor este realizat de managerul de voluntari. Acesta este o persoană care are atribuții de atragere a voluntarilor, coordonare a activității voluntarilor, supervizare, motivare, monitorizare și evaluare a activității voluntarilor. Managerul de voluntari poate fi angajat al organizației gazdă sau voluntar și îndeplinește acest rol pe baza unei fișe de post.

Art. 22. - Organizațiile gazdă care implică voluntari minori sau care implică mai mult de 20 de voluntari sunt obligate să aibă un manager de voluntari desemnat.

Art. 23 – Managementul voluntarilor trebuie să includă cel puțin următoarele etape: instruirea inițială a voluntarilor; instruirea specifică (dacă natura activității de voluntariat o impune); completarea registrului de evidență a voluntarilor și a contractelor de voluntariat; raportarea anuală a situației cu privire la contractele de voluntariat, domeniul de implicare al voluntarilor, tipul activităților desfășurate de voluntari; monitorizarea orelor de voluntariat desfășurate de fiecare voluntar; raportarea anuală a situației cu privire la contractele de voluntariat, numărul de ore de voluntariat și activitățile desfășurate de voluntari; supervizarea voluntarilor pe durata derulării activităților de voluntariat.

Art. 24. – Managementul voluntarilor poate cuprinde și alte etape precum: motivarea voluntarilor, recunoașterea voluntarilor, evaluarea voluntarilor, gestionarea relației dintre aceștia, cu respectarea prevederilor legale în vigoare.

CAPITOLUL V - Dispoziții finale

Art. 25. - Se exceptează de la dispozițiile prezentei legi personalul din cadrul serviciilor de urgență voluntare constituite conform Legii nr. 307/2006 privind apărarea împotriva incendiilor, precum și persoanele care intră sub incidența Legii nr. 395/2005 privind

suspendarea pe timp de pace a serviciului militar obligatoriu si trecerea la serviciul militar pe baza de voluntariat și respectiv a Legii nr. 384/2006 privind statutul soldaților și gradaților voluntari, cu modificările și completările ulterioare.

Art. 26. - La concursurile organizate pentru ocuparea de posturi, dacă doi sau mai mulți candidați obțin punctaje egale, autoritățile și instituțiile publice, precum și persoanele juridice de drept privat pot acorda punctaj suplimentar persoanelor care prezintă unul sau mai multe certificate nominale de validare a competențelor dobândite prin voluntariat prin care se recunoaște prestarea activității de voluntariat, precum și experiența dobândite, în condițiile în care acestea constituie criterii de selecție.

Art. 27. - Prezenta lege intră în vigoare la 60 de zile de la data publicării ei în Monitorul Oficial al României, Partea I.

Art. 28 - În 30 de zile de la data publicării prezentei legi în Monitorul Oficial, Partea I, Guvernul României va emite normele metodologice de aplicare.

Art. 29 - La data intrării în vigoare a prezentei legi, Legea voluntariatului nr. 195/2001, cu modificările și completările ulterioare, se abrogă.

Această lege a fost adoptată de Senat în ședința din _____ cu respectarea prevederilor art. 74 alin. (2) din Constituția României.

Această lege a fost adoptată de Camera Deputaților în ședința din _____ cu respectarea prevederilor art. 74 alin. (2) din Constituția României.